

Mostar

Balkanların Gözbebeği BOSNA HERSEK

Salih GÜLTEKİN

Balkan coğrafyası biz Türklere her zaman cazip gelmiştir. Kosova, Makedonya, Arnavutluk ve Karadağ gibi birbirinden güzel ülkelerin içinde ise, havasından mı suyundan mıdır bilinmez, Bosna Hersek'in yeri hep bir başka olagelmıştır.

Belki de gözümüzde onu bu müstesna yere koyan sebep 1992-1995 yılları arasında tüm dünyanın gözleri önünde yaşamış olduğu savaş adı altındaki mezalimdir. Bugün Bosna sokaklarında savaşın açtığı yaralar büyük oranda sarılmış görünse de

yakınlarını kaybetmişlerin yaraları ilk günkü gibi taze. 1995 yılında imzalanan anlaşma ise problemleri çözmüş gibi görünse de sadece üstünü örtmekle yetinmiştir. Bu anlaşmayla kurulan yönetim sistemi ise burada iki satırla anlatılamayacak kadar karmaşık bir yapıya sahip.

Bizi Bosna'ya böyle meftun eden bir diğer sebep de elbette 500 yıla yakın bir süre birlikte yaşamış olmamızdır. Bugün bile günlük dilde yaşayan birçok Türkçe kelime ve başta Saraybosna olmak üzere tüm Bos-

na'yı süsleyen Osmanlı eserleri Bosna'da sıcak bir atmosferi teneffüs etmenizi sağlıyor. Bununla birlikte Bosna Hersek'in bugün müstakil bir devlet olduğunun da hatırdan çıkarılmaması gerekir. Yaklaşık 3 buçuk milyon nüfusun yarısını Boşnaklar oluştururken kalan yarısını ise Sırp ve Hırvatlar teşkil ediyor. Dolayısıyla ülkede Boşnakça, Sırpça ve Hırvatça olmak üzere 3 resmî dil konuşuluyor. Bosnalıların mark, kaym ya da kayme dediği ülkenin para birimi sürekli sabit kurda tutuluyor: 1 euro = 1,95 kaym.

Bosna Hersek sahip olduğu tarihî mirasın yanında yemyeşil dağları, gürül gürül akan ırmakları ile de eşsiz bir doğaya sahiptir. Türkiye'den her gün birden çok seferin bulunduğu Bosna Hersek'e yolculuk uçakla yaklaşık 2 saat sürüyor.

Başkent Saraybosna sizi hemen merkezdeki Başçarşı ve Sebil çeşme ile karşılar. Tek katlı dükkanlardan oluşan bu çarşı 16. yüzyılda Osmanlı tarafından inşa edilmiştir. Renkli dükkanların arasında çekiç seslerinin eşlik ettiği bu çarşıdan sevdiğiniz için Bosna usulü bakır kahve takımı alabilirsiniz. Bosna'nın meşhur kahvesini yerinde içmek içinse Moriça Han'ı tercih edebilirsiniz. Tek kişilik bakır cezvelerde pişirilen ve yanında lokumla ikram edilen kahve burada tam bir ritüel.

Başçarşı'da isek ve yeme-içmeden bahsediyorsak meşhur "cevapi"yi

ve Boşnak böreğini de çok geçmeden anmamız gerekir. Cevapi, aslında kebab kelimesinin zaman içinde değişmiş bir hali. Bizim İnegöl köfeteye benzeyen fakat lezzeti son derece kendine has olan cevapi, yarım pidenin arasında ve yanında kıyılmış soğanla birlikte sıcak sıcak getiriliyor. Siparişinizi verirken kaymaklı olsun dersanız yanına bir kaşık da tadına doyumaz kaymak ekliyorlar. Közde pişirilen Boşnak böreğini ise anlatmaya lüzum yok fakat Saraybosna'da yediğinizin lezzeti bir ömür unutulmaz olacaktır.

Başçarşı Camii ve Gazi Hüsrev Bey Camii ile saat kulesini de gördükten sonra rotanızı Ferhadiye caddesine doğru çevirebilirsiniz. Son derece turistik ve hareketli olan bu cadede Ferhadiye Camii ve Bezistan isimli küçük kapalı çarşığı görmeden geçmeyin. Saydığımız yapıların ta-

mamının Osmanlı eserleri olduğunu hatırlatmakta fayda var.

Yürüyerek gezebileceğiniz Saraybosna merkezini Miljacka nehri ikiye böler ve bu nehir üzerindeki Latin köprüsü, 1. Dünya Savaşının çıkışını hazırlayan suikastın gerçekleştiği noktadır. Bu noktanın biraz ilerisinde, nehir kenarında Bosna Hersek Millî Kütüphanesini görebilirsiniz. Yukarı doğru yürüdüğünüzde ise sizi rahmetli Aliya İzzetbegoviç'in de mezarının içinde bulunduğu şehitlik karşılayacak.

Merkezden biraz uzaklaşarak, adını bölgede çıkan sıcak kaynak suyundan alan Ilıca'ya varabilirsiniz. Burada ziyaret edeceğimiz nokta ise savaş zamanı büyük bir gizlilik içinde tutulan ve insanlara umut olan meşhur Tünel. Daha sonra ise Vrelo Bosna; yani Bosna'nın doğuşu isimli büyük

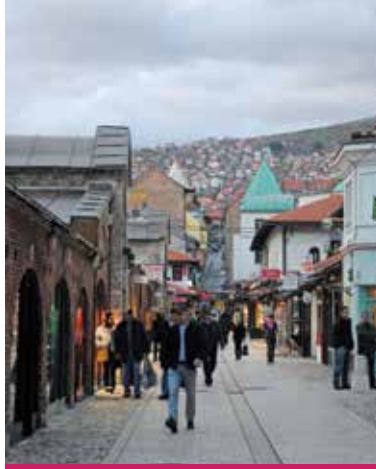
Blagaj

Travnik

parkı ziyaret edebilirsiniz. Bosna nehrinin çıktığı kaynak olan bu cennet köşesinde durgun gölü izleyebilir, kuğulara yiyecek verebilirsiniz.

Çarşı

Saraybosna'nın ardından ise istikametimiz Mostar. Saraybosna'dan 2 buçuk 3 saat süren yol boyunca nehirler size eşlik edecek. Yemyeşil

dağların arasından vadiler içinde kıvrıla kıvrıla giderken, yolu yarıladığınızda ise sizi sağlı sollu kuzu çevirmeciler karşılayacak. Neretva nehrinin suyuna kurulan değirmenlerin döndürdüğü kuzu çevirmelerden yemek içinse Kovaçeviç isimli restoranı tercih edebilirsiniz çünkü bu yemyeşil nehri en güzel gören noktaya kurulmuştur.

Mostar'da ise sizi tarihî taş yapılar ve bu taş yapılar içinde mücevher gibi yükselen Mostar köprüsü karşılayacak. Daha ilk görüşte Mostar'ın fotoğraflarda görüldüğünden çok daha güzel olduğunu göreceksiniz. Kenarlardaki kafelelere oturarak veya nehrin kenarına inerek bu eşsiz manzarayı doya doya izleyebilirsiniz. Bu arada Bal-

Poçitel

Bakırcılar

Başçarşı

Sebil

kanlarla ilgili meşhur bir sözü hatırlatmakta da fayda var: “buranın suyunu içen buraya mutlaka bir daha gelir” derler.

Mostar’dan hareket ettikten 15-20 dakika sonra Blagay’a ulaşacaksınız. Buraya vardığınızda bulacağınız manzara ise unutulmaz anılarınız arasında baş köşeye oturacak. Dağın tam dibinden çıkarak büyük bir nehre dönüşen kaynak suyu ve tam kaynağın kenarına kurulmuş münzevî Blagay Tekkesinin huzurlu iklimini doya doya içinize çekin. Ayrıca burada akan suyun üzerine kurulu restoranlarda çok lezzetli balık yiyebilirsiniz.

Bu bölgedeki bir diğer ziyaret noktası ise tarihî evleri dik yamaca ahenkle dizilmiş olan Poçitel. Evlerin çatıları dahi taştan inşa edilen, Neretva ırmağı kenarındaki bu tarihî Osmanlı köyü taş ile yeşilin uyumuna eşsiz bir örnek. Burada hala dimdik ayakta olan cami, medrese, han, hamam ve saat kulesini ziyaret

edebilir; köylülerin sattığı taze ürünlerden satın alabilirsiniz.

Bosna Hersek’in her bir noktası ayrı bir güzelliği sinesinde saklasa da Travnik Bosna’ya gelip de görmeden gidilmemesi gereken yerlerden biri. Saraybosna’ya 2 saat mesafedeki şehir yine su ile taşın, taş ile yeşilin iç içe geçtiği eşsiz manzaralar vadediyor. Osmanlı eserlerini adeta bir açık hava müzesi gibi gezebileceğiniz Travnik uzun süre Osmanlı’nın bölgeyi yönettiği merkez olmuş.

Bosna’daki bir diğer durağınız ise Foynitsa kasabası olabilir. Bosna Hersek’i fetheden Fatih Sultan Mehmet Han’ın, Bosna’daki Hıristiyanların haklarını güvence altına aldığı “Ahidname” 556 yıl önce Foynitsa’da halka ilan edilmiş ve aslı da hala buradaki manastırda saklanmakta. Foynitsa merkezinden yaklaşık 1 saat yol giderek Prokoško isimli göl kenarındaki muhteşem yaylaya ulaşabilir, Bosna köy hayatını yerinde görebilirsiniz. Aynı şekilde Koniche de hem Osmanlı eserlerini görmek hem de eşsiz doğasında rafting gibi birçok etkinliği gerçekleştirmek için harika bir kasaba.

Ayrıca doğa yürüyüşlerini seviyorsanız Saraybosna çevresindeki dağlarda gerçekleştirilen birçok aktivite bulabilirsiniz. Ülkenin kışın karlar altında kaldığını ve ziyaret için en iyi mevsimin yaza yakın bahar ayları olduğunu hatırlatalım.

Bosnalıların birbirine veda ederken söylediği gibi: Allah’a emanet.

Şehitlik

Tünel

Vrelo Bosne